

locatie agenda 21 *VR. Lijp*

DE TOORTS

41

DECEMBER 1996, 14E JAARGANG

Contactblad van het IVN

afdeling Haarlem en omstreken

*Echt een vakantieland voor IVN'ers
De Week van het Landschap 1996
Jubileum Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland*

IVN ZAKELIJK

"De Toorts" is het contactblad van de IVN afdeling Haarlem en omstreken. Het IVN Vereniging voor natuur- en Milieueducatie is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Verspreid over Nederland heeft het IVN ruim 180 afdelingen. Meer dan 16.000 leden zetten zich actief in voor natuur en milieu door middel van allerlei voorlichtende en educatieve activiteiten.

BESTUUR VAN DE AFDELING HAARLEM EN OMSTREKEN

Voorzitter

A.P. Hagens, Soestdijkstraat 30, 2012 KS Haarlem, Tel.023 5312427

Secretaris

Mw. J. de Vries, Zwitserlandstraat 82, 2034 BN Haarlem, Tel.023 5331557

2e secretaris

Vakant

Penningmeester

Mw. C.C. Allaert, Spaarndamseweg 270 rood, 2021 KB Haarlem

Leden:

H.P.J. van Bakel, Brederodelaan 39, 2061 KG Bloemendaal, Tel.023 5393507

Mw. A. Wegman, C.Koetsstraat 58, 2036 AB Haarlem, Tel.023 5352224

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023 5254941

Coördinatoren werkgroepen:

Werkgroep Exkursies: Eric van Bakel, Tel. 023 5393507

Werkgroep Publiciteit: Jan Rooymans, Tel. 023 5286186

Werkgroep Groene Winkel: Cock Meijer, Tel. 023 5247437

Werkgroep Kursussen: Anneke Wegman, Tel. 023 5352224

Werkgroep Kinderen: Wil Stumpe, Tel. 023 5374168

Werkgroep Tentoonstellingen: Jacques de Jong, Tel. 023 5254941

Werkgroep "De Toorts": Theo Litjens, Tel. 023 5280173

Werkgroep Lezingen: Jan-Willem van Velzen, Tel. 023 5291207

Jaarbijdrage (Leden en donateurs) f 25,-

Te storten op girorekening 5007954 t.n.v. IVN-afdeling Haarlem en Omstreken.

Leden ontvangen tevens "Mens en natuur" van het landelijk IVN.

Materiaalcoördinator

Annelies Botschuyver, Tel. 023 5317756

Ledenadministratie

Mw. J. de Vries, Zwitserlandstraat 82, 2034 BN Haarlem, Tel. 023 5331557

Redactie van "De Toorts"

Yvonne Beerthuizen, Caroline Dijkman, Jacques de Jong, Theo Litjens

Redactieadres

Jacq. de Jong, F. Netscherstraat 18, 2024 KS Haarlem, Tel. 023 5254941

Distributie van "De Toorts"

Tel. 023 5263735

INHOUD

In memoriam Niek Nicolai	4
De Haarlemmerhout, oude bomen in een verzuurde tijd	4
Eetbare en/of geneeskrachtige kruiden: "De Lisdodde"	5
Lokale Agenda 21	6
Jubileum Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland	6
Activiteiten van de Werkgroep "Lezingen"	7
Kinderhoek - Paddentrek	8
De Week van het Landschap 1996	9
Echt een vakantieland voor IVN'ers	10
Gidsen op 't Spoor - Heksenbezem	12
Evert klim die berg, so rustig en so lustig	13
Wijzigingen ledenbestand	14
Stichting Vogelrampenfonds - vogelhospitaal	15
Milieufederatie Noord-Holland	16

VAN DE REDACTIETAFEL

Het is nog maar enkele maanden geleden dat

het Haarlems Dagblad melding maakte van het overlijden van Niek Nicolai. De Redactie stelt het op prijs in dit redactioneel aandacht te besteden aan deze markante, toegewijde IVN'er. Niet vanwege zijn activiteiten als voorzitter of als natuurgids, want daaraan wordt elders in dit nummer een artikel gewijd, maar aan zijn werk voor de Toorts. Dat werk bleef niet beperkt tot een incidentele bijdrage, maar groeide uit tot een vaste rubriek: "Zo maar wat prietpraat", die bijna acht jaar lang mede het gezicht van de Toorts bepaalde. Niek heette voor de intimi ook wel "egel", de reden waarom was althans bij de Toorts redactie niet bekend.

In de rubriek "Pietpraat" schreef Niek in het decembernummer 1989 een bijdrage over de egel, waarin de redactie hoopte een aanknopingspunt voor deze merkwaardige bijnaam te vinden, maar ijdele hoop! Wat wel aanknopingspunten bood voor dit redactioneel was de slotzin van Niek's stekelig verhaal, die daarom hier wordt geciteerd: "Tenslotte: Verwar niet een egel met een stekelvarken! Dat zijn twee heel verschillende dieren. De Friezen hebben van beide namen een deel

samengevoegd en daar noemen ze een egel een "igelbarig", dus een "egelvarken".

Maar weten die Friezen veel!..."

Dat laatste was voor de fries Niek Nicolai een door bescheidenheid ingegeven sarcastisch grapje, echter allerm minst van toepassing op deze man met een geweldige kennis van zaken toegerust. Bij een nadere terugblik op de bijdragen, die Niek voor de Toorts schreef, vallen een aantal kwaliteiten op; zoals reeds opgemerkt, zijn grote kennis van zaken over een gevarieerd aantal onderwerpen. Hij

schreef over vele vogelsoorten, maar ook over stinze-planten, de reeds genoemde egel, milieu en mest-problemen, geschiedenis van de duinen, de seizoenen, paddestoelen en zo meer. Ook valt zijn zeer scherpe waarnemingsvermogen op, maar ook de liefde waarmee hij over de door hem gekozen onderwerpen schreef. Voor de Toortslezers resulteerde genoemde kwaliteiten in plezierig leesbare, leerzame verhalen.

Wij zullen zijn kundigheid, ingebracht bij het IVN, maar vooral zijn schrijverschap voor de Toorts missen, maar anderzijds in goede herinnering aan deze markante stoere fries blijven denken.

De redactie

Kopij voor het volgende nummer inleveren uiterlijk 1 februari 1997

Heel handig is het voor de redactie als u uw ingezonden werk op een floppy aanlevert (inclusief een uitdraai van uw artikel). Tik de teksten zo eenvoudig mogelijk (platte tekst) d.w.z. maak het niet te mooi! De bewerking ervan is voor de redactie dan nog gemakkelijker.

IN MEMORIAM NIEK NICOLAI

Op 12 september is na een langdurige ziekte, op 68 jarige leeftijd overleden, Metske Nicolai, voor vrienden en bekenden, Niek.

Vele leden kenden hem alleen van de rubriek "Pietpraat" uit de Toorts, maar enkele leden hebben hem nog als zeer actief lid meegemaakt, zoals ondergetekende, toen mede bestuurslid. Niek was al spoedig na de oprichting van onze afdeling lid geworden. Het bleek dat hij enorm veel van de natuur afwist en een grote opmerkingsgave had, wat hij op een humoristische manier, met zijn zwaardragende stem op altijd gewillige oren wist over te brengen en weer of geen weer, altijd op sandalen en in z'n overhemd!

Daarbij komt, dat hij ook sterke bestuurlijke kwaliteiten had. Dit bleek nadat de problemen in het bestuur en met de leden geëscaleerd waren. Samen met Piet Steltman, toen directeur van het IVN, heeft hij onze afdeling gered en is een aantal jaren voorzitter van onze afdeling geweest, later opgevolgd door Jan Andreae. Samen hebben zij

ervoor gezorgd dat het IVN, Haarlem e.o. rechts-persoonlijkheid kreeg. Tevens speelde daarbij mee, dat de gelden van de geliquideerde vereniging "Natuurbeschermingscommissie" Zuid-Kennemerland werden geschonken aan het IVN. Angezien wij geen eigen onderkomen hadden, werd er op verschillende localiteiten vergaderd, zo ook in een kantoor van de PVDA van de provincie waar hij zitting had. Wij zaten daar een keer te vergaderen, toen hij zei, "Ik moet even bellen, gaan jullie maar door, ik haal jullie straks wel in". Bij een ander buro in dezelfde kamer ging hij bellen en na een tijdje kwam hij weer bij ons zitten en gaf commentaar op de onderwerpen die al gepasseerd waren, d.w.z. hij kon gemakkelijk twee gesprekken uit elkaar houden.

Niek was een bijzonder mens, om nooit te vergeten.

Hij rust in vrede.

Martin Daalmeijer

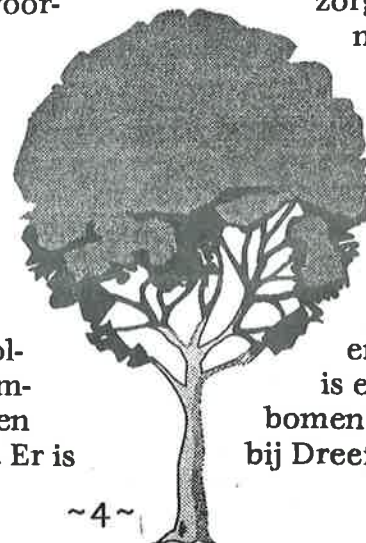
De Haarlemmerhout, oude bomen in een verzuurde tijd

De Haarlemmerhout is een geval apart. Het is een gecultiveerd bos, maar heel oud en met veel soorten planten en dieren. Door zijn ouderdom is dit parkbos rijk aan natuur. De vele geweldig grote bomen bepalen de sfeer in het bos, en dat is nu juist het probleem. De grote bomen zijn erg oud geworden en de een na de ander valt om of sterft af. Bijna nergens in Nederland staan zoveel grote, bejaarde bomen bij elkaar. Dat geeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor de gemeente.

Het vraagt ook aparte kennis om deze geweldenaren zo lang mogelijk in "stand" te houden, ondanks de bestaande milieu-problemen. De nieuwe generatie bomen in de Hout is nog te jong om de rol van de volwassen bomen over te nemen. Jonge en oude bomen lijden onder de gevolgen van de luchtvervuiling: bodem-verzuring, overmaat aan stikstof en armoede aan voedingsmineralen. Er is

heel wat uit te leggen over hoe jonge en oude bomen leven en sterven; over lucht-vervuiling, verzuring en tegenmaatregelen. In de Haarlemmer-hout geeft de lucht-vervuiling veel zorgen en dat leidt tot extra verzorging.

De oude bomen van de Haarlemmerhout zijn geen droevig verhaal. Oude bomen zijn indrukwekkend, ook na het eind van hun leven. Paddestoelen en bodemdieren zorgen voor hergebruik van het materiaal. Dood hout leeft. En in een bos met oude bomen kan men iets proeven van een natuurlijk bos, waarin heden, verleden en toekomst samen gaan. Woensdag 9 april om 20.00 uur is er een lezing in het NME-centrum, Kleverlaan 9 in Haarlem, te bereiken met bus 2 en 4. Zaterdag 19 april om 11.00 uur is er een excursie naar de oude bomen in de Haarlemmerhout, vertrek bij Dreefzicht.

~4~

Dick Vonk

De bruine sigaren van de grote Lisdodde sieren het winterse landschap, zolang ze niet bezweken zijn door storm of zware sneeuwval.

De lisdodde, beter bekend als "rietsigaar", is met zijn in de modder kruipende wortelstok een verlandingsplant. Hij groeit in rustig water, dat niet dieper is dan 1 meter. Als de verlanding vordert, verdwijnt hij.

De grote lisdodde is een overblijvende plant die 1.50 tot zelfs 3.50 meter kan worden. De bloeitijd is van juni tot augustus. Hij heeft een rechtopstaande, onvertakte stengel met smalle spitse bladeren. Aan het eind van de stengel groeit een soort kolf waarvan het bovenste, kleine deel bestaat uit mannelijke meeldraden en het onderste, vrouwelijke deel uitgroeit tot de bekende bruine "sigaar". Die sigaar bestaat uit talloze pluizige zaadjes, die door de wind verspreid kunnen worden.

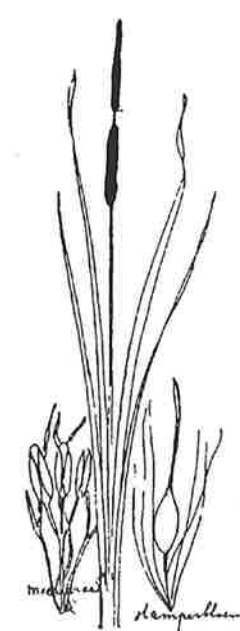
Er is ook een kleine lisdodde (Typha angustifolia). Tussen het vrouwelijk en mannelijk deel van deze plant zit een ruimte van enkele centimeters, die bij de grote lisdodde ontbreekt. De kleine lisdodde heeft smallere bladeren, maar wordt soms groter dan zijn neef. Het woord "klein" slaat dan ook op de grootte van de kolf, en niet op die van de plant.

De lisdodde kent veel bijnamen, waarvan de bekendste natuurlijk wel "rietsigaar" is. Wie heeft er als kind niet zo'n "sigaar" aangestoken en er rokend, als een deftige heer, mee rondgelopen? In Zeeland heet de plant ook wel "stalkaars". De bruine kolven, gedoopt in petroleum, werden vroeger als fakkel gebruikt.

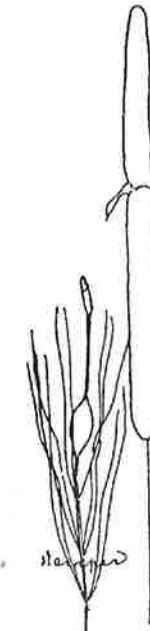

Grote Lisdodde

(TYPHA LATIFOLIA)

Kleine Lisdodde

Grote Lisdodde

Op de Veluwezoom kent men de naam "pompstok". Dat is de naam van een buigbare stok waaromheen een lap werd gewikkeld om de loop van een kanon mee schoon te maken. Dit kan ook met een lisdodde gedaan worden. In West-Vlaanderen komen we dan ook de naam "kanonnenpoetser" tegen. "Dutscolve", een oude middelhoogduitse naam, duidt op de gedachte dat de dood, voordat hij de mensen meenam naar de onderwereld, eerst met de kolf van een lisdodde op het hoofd sloeg.

de plant was vroeger belangrijk in het huishouden. Zo werden met de viltige kolven lampeglazen schoongemaakt. vandaar de naam "Lampepoetser" en "kanneboender". En het is nog niet zo lang geleden dat het viltige pluus veelvuldig werd

gebruikt als bed- en kussenvulling.

In Noord- en Zuid-Holland komt het woord "dullen" en "duylen" voor. In een advertentie in de Haarlemse Courant uit 1855 lezen we: "3000 tot 4000 ponden allerbest gewonnen en droge dullen of zeedons te koop".

In de volksgeneeskunde wordt de lisdodde niet veel toegepast. Het zaadpluis wordt wel als bloedstelpend middel genoemd. In 1920 werd in Loosdrecht het pluus nog gebruikt voor het vullen van hoofdkussens als middel tegen hoofdreumatiek.

Het bleke deel van de stengel, boven de wortelstok, werd vaak met honing en zout gegeten. De wortelstok zelf werd vermalen tot meel om koekjes van te bakken.

Gerda Ariese

~5~

Lokale Agenda 21

Tijdens de wereldmilieuconferentie in Rio de Janeiro werden ideeën over een gezondere aarde omgezet in plannen. Ondanks de twijfel of het ooit afdoende zal zijn, komen de plannen op gang. De uitvoering hiervan wordt Lokale agenda 21 genoemd. Een van de actiepunten van deze agenda in Haarlem is het Eco-team programma.

Bewoners van Haarlem en Heemstede kunnen zich aanmelden bij het Eco-team steunpunt aan de Parklaan 137 (Mondiaal Centrum) tel. 023 531 37 10/532 74 06. Wie zich opgeeft wordt gekoppeld aan ongeveer 8 andere huishoudens binnen de woonwijk die zich eveneens aangemeld hebben. Al deze huishoudens komen 8 maanden lang, eens per maand, bij elkaar. Gedurende de bijeenkomsten worden thema's als afval, gas, electriciteit, water, vervoer en koopgedrag besproken. Voor de som van f 35,- worden handige cursusboeken verstrekt. Bovendien krijgen de deelnemers 4 keer per jaar een Nieuwsbrief met vooral plaatselijke mogelijkheden tot besparingen én een landelijke milieukrant. Voor hetzelfde geld kunnen ecoteamers boeken en mappen lenen over milieuthema's. Een bezoekje tijdens kantooruren aan het steunpunt en er is materiaal genoeg voor een avondvullende bijeenkomst van het Eco-team. Nu en dan komen de ecoteamers -kostenloos- bijeen voor een ecolunch of -diner. Meepraten over mode, vervoer etc. hoort reeds tot de mogelijkheden. Binnen de Eco-teams bespaart men gemiddeld per huishouden: ± 20% op gas en vervoer; 25% electriciteit; 15% water en 70% afval. Dit is goed voor het milieu en de portemonnee vaart er wel bij. Aan comfort inboeten hoeft niet; het is ook geen onderlinge wedstrijd. Het moet leuk blijven! Dát is het motto.

Jolanda Giling

nationaal park

ZUID-KENNERLAND

Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland is een samenwerkingsverband van terreinbeheerders en eigenaren, de omliggende gemeenten, het gewest, de provincie Noord-Holland en het rijk gericht op de bescherming en ontwikkeling van het duingebied.

Jubilerende Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland met tentoonstelling in Bezoekerscentrum Nationaal Park

Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland bestaat 45 jaar. Dankzij de jarenlange inspanning van de leden is er inmiddels veel kennis van vogels in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. Natuurlijk produceert de werkgroep jaarlijks rapporten over haar bevindingen. Die zijn vooral interessant voor natuurbeheerders, ambtenaren en medevoelaars. In 1997 zal een jubileumboek uitkomen waarin een beeld wordt geschetst van de ontwikkelingen die de werkgroep en de vogels in Zuid-Kennemerland hebben meegeemaakt. In het Bezoekerscentrum van het Nationaal Park is vanaf woensdag 6 november tot en met 31 maart '97 de tentoonstelling "45 jaar vogels kijken in Zuid-Kennemerland" te zien.

Het bezoekerscentrum ligt aan de Zeeweg in Overveen, schuin tegenover de watertoren. Het is ieder weekend geopend van 9.00 tot 16.30 uur en woensdag 6 november van 13.00 tot 16.30 uur. Voor meer informatie: 023-5257484. Het bezoekerscentrum is gratis toegankelijk voor houders van een geldig toegangsbewijs voor het duingebied. Dagkaarten zijn bij de ingang te koop. Honden niet toegestaan.

Activiteiten van de Werkgroep Lezingen

Hoera, de magische grens is bereikt!

Al geruime tijd is de werkgroep bezig met het op naam brengen van dia's en deze in te voeren in de computer. De eerste grote collectie van ruim tweeduizend dia's is nu helemaal doorgewerkt. Veel dia's waren onvoldoende van kwaliteit of simpelweg niet bruikbaar voor het IVN. Wat er over bleef begint een behoorlijke omvang te krijgen. Eind oktober van dit jaar bereikten we namelijk de magische grens van duizend dia's! Alle op naam gebrachte dia's staan nu ook in de computer zodat we thans kunnen putten uit een **bestand van meer dan duizend dia's!** Aangezien aan onze afdeling het afgelopen jaar nog een tweede grote diacollectie is geschonken, gaat het sorteerwerk nog wel enige jaren door.

Voorlopig programma 1997

De werkgroep heeft getracht voor het komend jaar weer een boeiend lezingenprogramma samen te stellen. Een en ander is slechts een planning; er kan dus nog wat veranderen!

Bijna routinematig levert de werkgroep haar bijdrage aan de grote evenementen van onze afdeling. Voor het komend jaar zijn dat uiteraard de paddestoelendag en de Spaarnwoudedag. De traditionele knoppendag op Caprera komt te vervallen. Daarvoor in de plaats komt er nu een dag vanuit NME-Centrum Ter Kleef met als titel: Bomen in de winter. Ook hier zal de werkgroep van zich laten horen en zien.

Nieuw dit jaar is een voorgenomen lezing in Thijsses Hof op tweede paasdag. Het zijn de welbekende stinzeplanten die dan centraal staan. Voorjaar biedt telkens weer een blij begin. Hier kunt u zien hoe de natuur ontwaakt uit haar 'winterslaap'. Een tweede nieuwtje is een nog nadere vorm te geven dag: Paddestoelen op Leyduin. Een beetje paddestoelendag alleen van kleinere omvang. Met wat geluk worden de lezingen gehouden in het oude koetshuis van landgoed Leyduin.

Naast de bekende evenementen en 'de nieuwtjes' worden er ook nog enkele op zich zelf staande lezingen gehouden waarvoor we ook gastsprekers willen uitnodigen. Als onderwerpen hebben we gekozen voor 'water- en oeverplanten', 'De Haarlemmerhout' (met aandacht voor milieuproblemen als verzuring en vermesting), 'lintvormige landschappen' en 'libellen'. Exacte titels van de lezingen, sprekers, datum, tijd en plaats worden in een volgende Toorts nog bekend gemaakt. U heeft in ieder geval vast een voorproefje gehad op hetgeen komen gaat. Wij hopen vele leden en donateurs bij onze lezingen te treffen. Als u leuke suggesties heeft voor het programma zijn deze van harte welkom. Mocht u nog vragen hebben over het programma of over de werkgroep, dan kunt u ons altijd bellen (023-5291207 b.g.g. 023-5317756).

Namens de werkgroep,

Jan-Willem van Velzen

PADDENTREK

TEMPERATUURSTIJGING

In de binnenduinstrand, dichtbij polderland-schap en wateren, kunnen we de Gewone Pad gemakkelijk aantreffen. De padden hebben de hele winter in de grond ingegraven ge-zeten. Als het kwik overdag boven de 12 graden komt en er in de namiddag een zach-te regen valt, is de kans groot dat die avond de padden zullen gaan trekken. De trek gaat altijd richting water. De wijf-jes hebben dan al dikke lijven door de enorme hoeveelheid aan rijpe eitjes. De mannetjes, die kleiner zijn, steken daar mager en schriel bij af.

KNORREN

Als de padden de sloot van hun keuze be-reikt hebben (vaak die waar ze geboren zijn) gaan de mannetjes in de avond 'knorren'. Dat geknor lokt de paddevrouwtjes aan. De verklaring van dit verschijnsel is heel simpel. Mannetjespadden in paringsstemming hebben de neiging zich vast te klemmen aan iedere pad die passeert, ongeacht of het een mannetje of een wijfje is. In het eerste geval 'knort' de onderliggende pad om de andere attent te maken op zijn vergissing! Als een mannetje en een vrouwtje elkaar bij het water gevonden hebben, kan de paring be-ginnen. De mannetjes, die zich met hun voor-poten vastklemmen aan de flanken van het wijfje, storten hun zaadvocht uit op het mo-ment dat de wijfjes hun eieren leggen in het water.

SNOEREN

De eieren van padden zijn niet zo gemakkelijk te vinden. Ze zitten in langgerekte snoeren (dikke draden) en zowel het ei als het gelei-omhulsel is veel kleiner dan dat van een kik-ker. Die gelei (opgezwollen door water) zorgt voor een goede isolatie, waardoor de eitjes lekker warm verpakt blijven.

LARVEN

Voordat er een volgroeide pad tevoorschijn komt, is er eerst een tijd een paddelarve te zien. Uit elk eitje groeit een larve, die zich met een staartje voortbeweegt. Daarna krijgt de larve eerst achterpoten en pas la-ter voorpoten. De staart schrompelt in na-dat alle vier de poten volgroeid zijn.

PADDEN OVERZETTEN

Tijdens de trektijd moeten padden vaak we-gen oversteken. Om bij hun geliefde water-plekje aan te komen, is dit in Nederland haast onvermijdelijk. Er worden dan vaak honderden padden in één nacht verpletterd.

Op sommige plaatsen wordt de padden-stand hierdoor bedreigd. Soms treft men voorzieningen om het verkeer op de be-treffende wegen gedurende een bepaalde tijd te weren. In andere gevallen worden paddentunnels aangelegd onder de wegen door, zodat de padden ongehinderd kunnen verder trekken. Ook zijn vrijwilligersgroepen actief betrokken bij het overzetten van padden. Bij drukke wegen worden dan dagelijks de padden geholpen met het oversteken.

KINDEREN HELPEN PADDEN

In Haarlem is het mogelijk om te helpen bij het overzetten van padden. Tussen Koningshof en het landgoed Elswout trek-ken elk voorjaar duizenden padden. Alle padden zijn op weg naar de vijvers op Elswout en willen daar graag heel aan-komen. In 1995 zijn 5555 gewone padden en 2 rugstreeppadden overgezet door vrij-willigers. Voor de kinderen of ouders met kinderen die willen meehelpen, geef ik de telefoonnummers van de twee mensen die de overzetactie organiseren. Als je interesse hebt, of eerst meer wilt weten over de paddenoverzetactie, bel dan:

Ruud Luntz, tel. 023 5241908 of Niels van Estrik, tel. 023 5258181.

Ik kan het iedereen aanbevelen. Ik doe het al enkele jaren samen met mijn kin-deren en het blijft een succesnummer voor iedereen!

Hetty van Halder

DE WEEK VAN HET LANDSCHAP 1996

Het was me het weekje wel daar op de klamme veenweide van de Kakelye! Het centrale onderkomen was een weerbestendige en goed voorziene tent, daar neergezet door het NHL, waar zij zich samen met het IVN in al hun glorie hebben gemanifesteerd.

Het gebeuren zelf, dat plaats vond van 21 t/m 29 september 1996, was georganiseerd door het NHL i.s.m. onze IVN afdeling.

Locatie: de landgoederen Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin. Ter verhoging van de feeste-lijkheden zijn deze samen met het Naaldenveld, de Linnaeushof en het Bennebroekbos op 21/9 officieel en voor slechts één gulden in eigendom overgedragen aan het NHL.

De daarbij geplande (thema)excursies, lezingen, Groene Winkel en IVN-promotie zijn gecoördi-neerd door een team bestaand uit Anneke Hauët, Marian Laan, Herman Groeneveld en Evert van het Schip e.e.a m.m.v. mijzelf. Een eervolle vermelding gaat naar Anneke Hauët, die zich extra verdienstelijk heeft gemaakt door een prachtige fietsroute uit te zetten langs de jongste verworvenheden van het NHL in onze regio.

De activiteiten bestonden uit 6 tot 8 excursies per dag in de weekeinden en één per dag door de week. Voorgewandeld is er op 10/9 om 19.00 uur o.l.v. de PWN terreinopzichter Pieter d'Hondt. Daarna hebben verscheidene groepjes IVN-gidsen individueel hun kennis van de lokale natuur nog wat opgepoetst.

Ook de Groene Winkel, opgesteld in de tent van het NHL, was open en dus bemand gedurende de openingstijden (weekeinden van 10.00 tot 16.00 uur, door de week van 13.00 tot 16.00 uur).

Maar ook 's nachts was het IVN actief: om even-tuele onverlaten op afstand te houden had er zich geheel vrijwillig een viertal slapers aangemeld. Als ze al niet uit hun slaap werden gehouden door de wind, de storm of de regen op en tegen de tent, dan waren het wel de dealers met de junks of de vrijen-de paartjes die de rust kwamen verstoren. Toch hebben ze inderdaad af en toe een oog dicht gedaan, is mij gemeld!

Op een totaal van ruim 1000 bezoekers over de hele periode hebben wij het eerste weekeind ca. 180 volwassenen en 30 kinderen rondgeleid, van maandag t/m vrijdag waren er totaal 120 deelnemers, waaronder een gering aantal kinderen.

Het tweede weekeind waren er ca. 60 gegadigden voor de gewone excursies, resp. 40 en 30 voor de twee paddestoelenexcursies en het NHL wilde ter afsluiting van het gebeuren nog een 60-tal genodigden rondgeleid hebben. Alles bij elkaar zo'n 520 personen.

De belangstelling voor de dialezingen was matig: "Landgoederen", verzorgd door Mieke Wilmink, had 20 toehoorders, "Paddestoelen", door Leo van der Brugge, 14. Hetzelfde gold ook voor de Vogelexcursies: 5 deelnemers op 22/9 en 16 op 29/9.

De opbrengst van de Groene Winkel bedroeg over de hele periode ca. f 1.500,- en bovendien hebben er zich minimaal twee bezoekers als lid of donateur bij onze afdeling aangemeld. Over het algemeen was het weer niet overwel-digend, maar het had slechter gekund. Alleen de laatste zondag moesten we af en toe een fikse regenbui over ons heen laten gaan.

Als waardering voor onze inspanning heeft het NHL een vaarexcursie in het IJperveld en naar Waterland-O. aangeboden aan al diegenen die in enigerlei vorm hebben meegewerkt aan het welslagen van De Week van het Landschap. Dit dagje uit zal worden gehouden op zaterdag 3 mei 1997. **Aanvang: 9.00 uur.** Vertrekpunt: de werkschuur van het NHL aan de Kanaaldijk 32 in Landsmeer. Lunchpakket mee-brengen a.u.b. **Programma en routebeschrijving volgen nog.** Wie hieraan mee wil doen kan zich nu al bij mij aanmelden, telefoon 023-5717773. Roelof Boddaert

Echt een vakantieland voor IVN-ers....

Wij, mijn man en ik, waren dit jaar op vakantie in voormalig Oost-Duitsland. We zaten in een moerasachtig merengebied, zo'n 30 km. ten zuiden van Rostock in een prima vakantiehuisje.

Het land is prachtig golvend, afwisselend bos en akkerland met een grote rijkdom aan planten en dieren. Je mag overal struinen, als je maar niets vernielt. Het is dus bij uitstek geschikt voor wandelen maar ook voor fietsen.

Wij waren er in mei, volgens onze gastheer de mooiste maand van het jaar, maar ik denk dat de zomermaanden en september ook veel te beleven geven.

Onze eerste wandeling zat al vol verrassingen. We waren nauwelijks onderweg toen we onze eerste ree zagen. Geschrokken stoof het dier door het struikgewas, opgewonden 'blaffend'. Wel vijf minuten hoorden we het wilde, heerlijke geluid dat steeds van verder weg klonk.

Gedurende de rest van de vakantie kregen we iedere dag wel reeën te zien en heel vaak hoorden we ze ook 'blaffen'.

Wandelend door dat bos, genietend van de duizenden bosanemonen, werden we ingesponnen door vogelzang: merels, zanglijsters, fitissen, tjiftjafjes, bonte spechten, enzovoort, enzovoort. We schoten niet erg op (dat herkennen IVN-ers natuurlijk!), zo veel was er te zien en te horen.

Na verloop van tijd bereikten we een enigszins golvende vlakte, gedeeltelijk braakliggend. Hoewel onze gastheer ons verzekerd had dat we overal mochten lopen, betraden we toch ietwat beschroomd dit gebied.

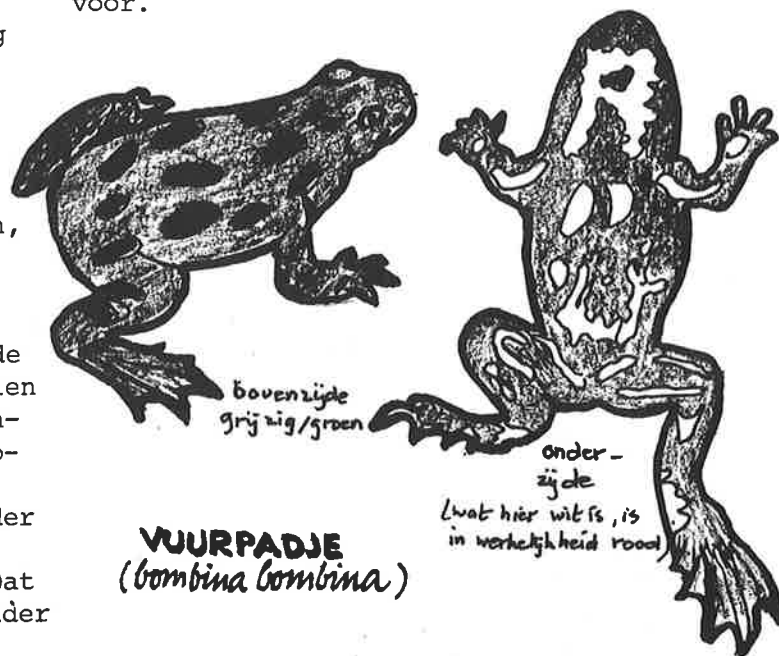
Vlak voor onze voeten vloog een vogeltje op. We stonden meteen stokstijf. Ik volgde het diertje met de kijker en meende te zien dat het een boompieper was. Heel voorzichtig bekeken we het terrein vóór ons en opeens zagen we het liggen: een nestje met vijf prachtige eitjes, half verborgen onder een pol gras.

We weken uit en volgden een karrespoor. Dat leidde ons naar een poel, met prachtig helder

water. Toen we er nog een eindje vandaan waren, dachten we dat er mensen waren. We hoorden zachte muziek. Eenmaal bij de poel, ontdekten we dat die 'muziek' uit het water kwam. Onze aanwezigheid verstoorde kennelijk de rust, want 'de muziek' hield op en overal vóór ons verdwenen kikkers met een sprong in het veilige water. Daarom gingen we stil aan de kant zitten, een beetje uit de wind, want het was tamelijk koud.

Al gauw hoorden we dat leuke geluid weer, vóór ons, links en rechts. Het had iets van het luiden van verre klokken of van het bespelen van zo'n kinderklokken spel. Wie waren er zo muzikaal? Met mijn kijker speurde ik over het wateroppervlak. Opeens zag ik zo'n muzikantje, het oranje-rode keeltje bol staand van de kwaakblazen.

Het boekje "Reptielen en amfibieën in West-Europa" (uitgever Moussault) dat we bij ons hadden, er op nageslagen: Vuurpadje (*Bombina bombina*) heette ons diertje. De mannetjes 'zingen' en ieder mannetje doet dat op een eigen toonhoogte, stond er te lezen. Nou, dat klopte wel: we hoorden de geluidjes in vele toonaarden. Ook volgens dat boekje komen deze vuurpadjes alleen maar in Oost-Europa voor.

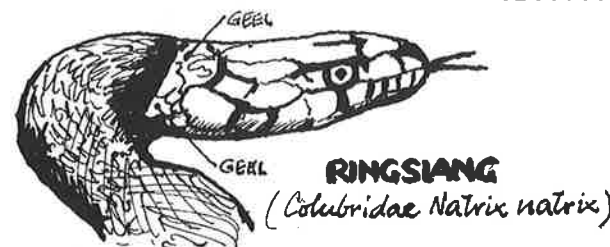
Een groene kikker zette zijn stem op. In een mum van tijd volgde een heel koor: oorverdovend. Maar plotseling viel dat weer stil. Toen konden we het gezang van de rietgors weer horen. We zagen hoe man en vrouw achter elkaar aanjoegen (of waren het twee mannetjes?).

We waren zó geboeid door alles wat die poel ons bood, dat we eigenlijk niet op de omgeving letten. Opeens werden we opgeschrikt door een vreemd, trompetachtig geluid achter ons. We draaiden ons om: twaalf kraanvogels kwamen in glijvlucht omlaag, draaiden vlak boven ons een rondje, stegen hoger en hoger, en verdwenen tenslotte in de verte. Schitterend, we hadden er geen woorden voor.

Opnieuw richtten we onze aandacht op de poel, maar nu wierp ik toch af en toe een blik op de lucht boven ons. Op een gegeven ogenblik zag ik daar een paar roofvogels draaien: twee buizerds, een rode wouw en een ons onbekende, veel grotere roofvogel. Op dat moment kon ik hem niet thuisbrengen (geen vogelgids bij me!). Later hebben we die grote roofvogels weer gezien. Toen vlogen ze vlak boven ons hoofd, voortdurend roepend.

Heel duidelijk zagen we toen de korte, witte, wigvormige staart die we de eerste keer, maar toen minder duidelijk, ook al gezien hadden. Omdat ze nogal verontrust leken, liepen we maar gauw door, zelf behoorlijk opgewonden door deze ontmoeting met zeearenden. Hoog in een boom zagen we ook nog hun grote takkennest.

Terug naar de poel, waar we zeker drie uur gezeten hebben en ons geen moment verveelden. Vlak voor we daar weg wilden, zagen we nog iets opwindends. Ik tuurde door de kijker naar een prachtige, kwakende, groene kikker, toen ik rechts van mij tussen de waterplanten geritsel hoorde. We keken tegelijk die richting uit. En daar gleed, sierlijk slingerend, een ringslang door het heldere water, richting groene kikker. Net op tijd dook dat beestje weg. Jammer voor de slang, gelukkig voor de kikker. En voor ons?? We konden de slang nog een poosje volgen. Later hebben we vaker ringslangen gezien. En boomkikkers en ooievaars en visarenden en kamsalamanders....

Op een avond ging ik tegen de schemering in m'n eentje het bos in. Gerard had geen zin meer, we waren de hele dag al wegge-weest. Ik ging op de fiets, want dan maak je minder lawaai dan wanneer je loopt. Ik wilde graag nog wat reeën zien, en vooral horen. Ze stelden me niet teleur. Al gauw was het aardig donker, maar mijn ogen waren er goed aan gewend en ik zag nog voldoende.

Opeens hoorde ik naast me een hevig gekraak van dode takken. Ik stopte, greep mijn kijker en tuurde het bos in. Tegen de iets lichtere achtergrond zag ik een wild zwijn met een zestal biggen, die er met gezwinde pas vandoor gingen. Terwijl ik nog stond na te genieten, hoorde ik vrij dichtbij opnieuw geritsel. Daar scharrelde weer iets!

De kijker richten kostte slechts een ogenblik. Duidelijk zag ik de wit-zwart getekende kop van een dier. Een das! Ik durfde me nauwelijks te verroeren. Knorrend en blazend zocht hij tussen het struikgewas naar voedsel: diertjes en plantjes. De das is immers een alleseter. Ik heb het dier zeker tien minuten gadegeslagen. Opwindend, prachtig! Wat jammer nou dat Gerard dit niet zag. Maar langzamerhand werd het toch te donker. Heel stil ben ik er weg gegaan, wellicht heeft het dier het nauwelijks gemerkt. Het was mijn eerste ontmoeting met een das in het wild. Een enorme ervaring.

We hoorden daar ook nachtegalen. Niet de "gewone" die bij ons voorkomt, maar de Noordse nachtegaal. 'Sprosser' heet hij in het Duits. De zang van de Sprosser is minder indrukwekkend dan de zang van onze nachtegalen. 't Oplopend crescendo ontbreekt, maar desondanks is de zang heel mooi en onmiskenbaar nachtegalenzang.

Bent u nieuwsgierig geworden naar dit prachtige gebied? Ga het dan ook eens bezoeken en geniet, net als wij, van al het moois.

Alleen: verwacht er géén luxe, modern verkeer, winkels. Voor boodschappen moesten we zeven kilometers verderop, naar Neukloster.

Het vakantiegebied is goed te bereiken met openbaar vervoer (wij werden door de eigenaar van het station gehaald) en per auto. Er zijn fietsen aanwezig. Het adres is: Fam. Reinhard Lehmann, Dorfstr.3, 18246 Göllin(D). Tel. 0049 38462 28449.

Wilt u meer inlichtingen? Bel mij dan: 0315 654347.

Plien Peeters

Gidsen op 't Spoor

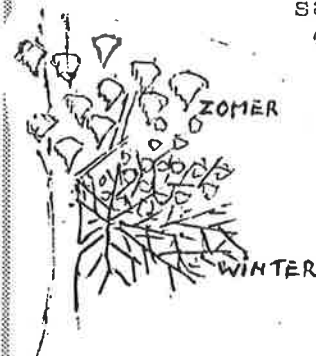
HEKSENBEZEM

Voor al
in de toppen
van
berkebomen
komen weleens dicht
ineengegroeide bosjes of
woekeringen voor. De takjes en
blaadjes zijn er in verkleinde vorm.
Het zijn eigenlijk miniatuurboompjes. Een opper-
vlakke beschouwer kan ze aanzien voor b.v. kraaie
of eksternesten. Het zijn de z.g. 'heksenbezems', die voor-
al goed zichtbaar zijn als de bomen hun blad hebben verloren.
Dergelijke vergroeiingen worden ook wel
in andere boomsoorten aangetroffen, zoals
de Pinus en de Prunus. Maar de Betula is
er het meest gevoelig voor, en vooral de oudere
exemplaren. Bijzonder is ook dat ze veelvuldiger
voorkomen naarmate men meer naar het zuiden gaat.

Berken met heksenbezems.

In vroeger tijden werd de berk als een heili-
ge boom beschouwd en door Germaanse en Kelti-
sche stammen vereerd. Hij bezat vernieuwende en
zuiverende krachten en z'n takken werden gebruikt
om boze geesten uit de mens te ranselen. Daarom
hadden heksen een grote hekel aan deze boom en
besloten hem massaal aan te vallen. Met hun
vliegende bezems stortten ze zich mas-
saal op de berken, maar die rukten
de bezems los van de stokken en de
heksen vielen eronder te pletter.
Daarom zijn er nu geen heksen meer.

Maar nu serieus! Elke tak heeft
een groot aantal slapende knoppen.
Dat zijn knoppen die onder nor-
male omstandigheden niet tot
ontwikkeling komen. Ze lopen al-
leen uit als de gewone niet meer
kunnen functioneren. Het is een
noodvoorziening. Maar... via een
wondje aan de tak kan deze een
infectie oplopen door een schim-
of bacterie, waardoor de slapende knoppen in ho-
ge mate worden geprikkeld tot uitlopen.

Een fraaie naam voor een veroorzaker is:
Taphrina betulina of Exoascus betulina.
Dit gevaar van ongeremd uitlopen is tijdens de
gehele groeiperiode aanwezig. Door verwijderen
en verbranden van de tak waarop een heksenbezem
voorkomt, voorkomt men uitbreiding.

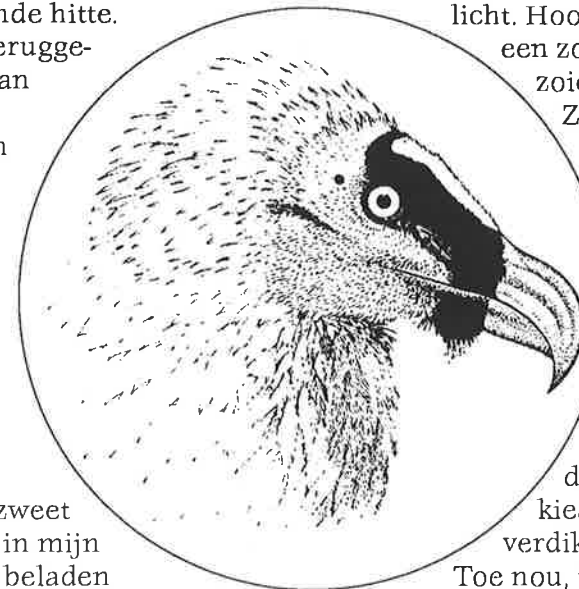
Maar... alleen heksen op hun bezems
kunnen erbij om ze te verwijderen. En mochten er nog
heksen zijn, vertikken ze dat toch.
Zo komt het dat je ook heden ten dage nog heksenbezems
aantreft in de berken.

Uit: Bomen en struiken in bos en veld--Moussauld
Bomen en struiken-- Readers Digest
Practisch Tuinieren-- Readers Digest

Theo v. d. Veer

Evert klim die berg, so rustig en so lustig

Eén uur in middag, de zon staat vrijwel pal
boven mijn hoofd. Het is doodstil, geen auto,
geen verkeer, geen levende ziel te bekennen.
Het glimmende, stinkende asfalt kaatst de
hitte terug. Hitte, smorende hitte.
De dieren hebben zich terugge-
trokken in de schaduw van
bomen en struiken of
verschuilen zich in holen
onder de grond. De
Spanjaarden liggen op
hun rug of zitten te
soezen in de schaduw
voor hun huis. Het is de
tijd van de siësta.
Alleen ik, gekke Hollan-
der, zwoeg op mijn fiets,
op weg naar Santiago de
Compostela. De zon
verbrandt mijn kop, het zweet
druipt in mijn nek, prikt in mijn
ogen. Ik trap mijn zwaar beladen
Gazelle naar boven, naar dik dertien-
honderd meter hoogte. Het is steil, het is heet,
het is zwaar. Mijn bovenbenen doen pijn, mijn
hele lichaam protesteert. Maar ik moet en zal
omhoog. Dus blijven mijn benen draaien. De
spierpijn wordt langzaam maar zeker erger,
vermoeidheid teistert mijn lijf. Cadant's is er
allang niet meer, alleen nog maar de dwang
om boven te komen. Er staat een kudde slome
koeien gewoon dwars over de weg, ze gaan
geen stap opzij. Ik moet de kant in. De vrien-
delijke Spaanse boer in de schaduw van een
boom steekt loom zijn hand op: "Buon viag-
ge". Maar hij kijkt wat twijfelend naar dat ver-
brande geval op de fiets. Wat zou ie denken?
Meter na meter klauter ik verder, een s-bocht,
nog een haarspeld, even een vlak stukje, weer
omhoog, een klein zuchtje wind, weer pal in
de zon, trappen, steunen, zwoegen, omhoog,
omhoog.
Maar vlak onder de top, met nog maar een
paar honderd meter te gaan, is de pijp is leeg.
Volledig uitgewoond stop ik langs de kant van
de weg.
Gelukkig is de conditie voortreffelijk. Dus
zakt al na een minuut of twee de ellende weg
en komt de fut weer terug. Ik begin weer te
leven, de omgeving met mijn ogen af te
tasten, te zien.
Overall om me heen diepe dalen, een verre
besneeuwde bergtop, dikke groene bossen.

Hoezo: de Spaanse Pyreneeën zijn dor en
kaal? Een overrompelde, vette weelde van
groen, van bomen, van bloemen en planten.
De zon zet alles in een daverend en scherp
licht. Hoog boven in de lucht cirkelt
een zootje vogels, kraaien of
zoiets, in trage rondjes.
Ze zitten wel ontzettend
hoog, die beesten. Pardon?
Zo hoog? Kraaien?
Rondjes
zwevend? Dat kan toch
helemaal niet, stomme-
ling. Ik ruk mijn stuur-
tas open. De kijker, gauw
de kijker, gauw, voor ze
weer weg zijn. De tas don-
dert op de grond, vlak voor
de afgrond, een lensdop
kiest de vrijheid naar beneden,
verdikkeme.

Toe nou, toe nou, scherp stellen, ver-
keerd, andere kant uit. Daar heb ik ze, jawel
ragscherp, ja hoor, daar gaan ze. Maar dat zijn
toch... De vermoeidheid, de inspanning, de
hitte, alles valt weg in de ontroering van dit
moment: voor het eerst in mijn leven zie ik de
vlucht van gieren, lammergieren, hoog zwe-
vend boven het ruige, schitterende Spaanse
hoog-
gebergte. Doodstille vleugels, alleen de
vingers op het einde tastend naar de
thermiek. Majesteitelijk traag, draaien ze hun
rondjes. Ik tel ze, tien, twaalf stuks. Koningen
van de lucht. Alleen de koppen bewegen
soms rustig heen en weer, spiedend naar
beneden. Heel kalm zeilen ze over het dal
heen, wenden en komen hoogte winnend
weer boven me hangen, minutenlang
tekenen ze hun wijde cirkels in de ruimte.
Hoe lang sta ik daar? Ik merk dat ik mijn
adem inhoud. Dan plotseling, alsof er een
knop wordt omgedraaid, kiezen ze een andere
koers, ze versnellen en met een rotvaart razen
ze schuin omlaag naar het Zuiden. Ik wacht
nog een poosje, maar ze komen niet meer
terug. De korte betovering is voorbij. "Daar
doe je het voor", zegt een goede fietsmaat van
me dan. Hij heeft gelijk. Alle inspanning, alle
pijn en moeite bestaan niet meer. Plots is het
leven volmaakt.
Ik heb lammergieren gezien.
Evert P. van het Schip

Wijzigingen LEDENBESTAND

Nieuwe Leden

Mw. M. Gutter
Zuider Buitenspaarne 144
2012 AD Haarlem
tel: 023 5341110

Mw. K. Jongsma
Eksterlaan 193
2026 XE Haarlem
tel: 023 5371449

Mw. F.W. Klarenberg
Meerweg 73
2121 VC Bennebroek
tel: 023 5848789

Mw. M. Lemmens-Seugling
Hondsbos 17
2036 KP Haarlem
tel: 023 5335187

Mw. C. Molenaar
Vogelenzangseweg 67
2114 CC Vogelenzang
tel: 023 5841920

Mw. A. Pauw
Mari Andriessenplantsoen 56
2012 DX Haarlem
tel: 023 5420513

Dhr. J.W.M. Schoen
Haarlemmerstraatweg 49
1165 MH Halfweg

Mw. M.L. van Slee
Nic. v.d. Laanstraat 6
2013 BM Haarlem
tel: 023 5327434

Mw. H.C. Spier-Bangma
Lombokstraat 6
2103 TL Heemstede
tel: 023 5293926

Nieuwe Donateurs

Mw. J. Bavinck
Rosa Spierlaan 11
2104 TW Heemstede
tel: 023 5288441

Mw. J.L. Böhm-van Dijk
Zilkerduinweg 189
2191 AK De Zilk
tel: 0252 518856

Mw. B. de Jong
Houtmankade 3
2014 AC Haarlem
tel: 023 5242648

Mw. A. Justman Jacob
Spiegelenburghlaan 5
2111 BK Aerdenhout
tel: 023 5246098

Mw. G. Rijkers
A. Kuiperstraat 7
2104 VK Heemstede

Dhr. B.A.J. Stoel
Pernambucolaan 17
2051 LV Overveen
tel: 023 5255598

Mw. S. Verhoog
Hoekstuk 4
2159 LS Kaag

Dhr. E.M.L. Warmerdam
Fr. Erenstraat 11
2024 KD Haarlem
tel: 023 5273089

Opgezegd

J.E. Alders (D)
Dhr. A. Beekhuis (D)
Mw. E.J. Hofhuizen-de Wolf (D)
Mw. A. Krabbedam (D)
Mw. G. Loenen (D)
Mw. K. Nikkels-Dijkhuizen (L)
Mw. A.C. Todirijo-Visser (L)

Adreswijziging

Mw. M. Balmers (L)
nieuw:
Venkelstraat 57
2034 MT Haarlem
tel: 0223 5400415

Fam. C. Hulsman (L)
Nieuw:
Bloemveldlaan 19
2015 HB Haarlem

H. Schokkenbroek (L)
Nieuw:
Dr. D. Bakkerlaan 58
2061 EW Bloemendaal
tel: 023 5258753

Overige Wijzigingen

Th. J. v.d. Veer (L)
Kl. Houtweg 135/1
2012 CG Haarlem
wordt donateur

Overleden

Mw. H.A. Hasselaar (D)
Dhr. N. Nicolai (L)

STICHTING VOGELRAMPENFONDS

Prins Mauritslaan 117
2051 KC Overveen
tel. 023-525 56 46
Giro nr.: 199399

VOGELHOSPITAAL

Kweektuinstraat 1 - Haarlem
tel. 023-525 53 02

De redactie ontving wederom -trouw- het stichtingsjaarverslag en publiceert -eveneens trouw- een samenvatting daarvan.

'Vlak voor een bestuursvergadering in de zomer van '95 leverde PTT post de opbrengst af van een actie die zij had gevoerd n.a.v. het 750-jarig bestaan van de stad. Tegen betaling was post per postkoets bezorgd en dat had f 1700,- aan los geld opgeleverd. De gift werd gebruikt voor de renovatie van de eerste quarantaineruimte.

Eind augustus werden veel kokmeeuwen met verlamde poten aangetroffen op het strand. Het bleken botulisme-slachtoffers te zijn. Vele konden nog worden gered.

De stichting ontving een oorkonde van Vogelbescherming Nederland. Een bewijs dat men erkend wordt en aan de gestelde eisen voldoet.

Dankzij een sponsoring van het PEN en een flinke korting van Autobedrijf Kunst, kon een nieuw bestelwagentje worden aangeschaft.

Een bosuil die een kantoor was binnengekomen via een rookkanaal, bleek alleen maar erge honger te hebben.

Een bassin en de vijverpomp, die kapot waren, konden worden gerepareerd dankzij een gift van f 2000,-, opgespaard door de kinderen van de Beatrixschool in Haarlem.

Tientallen egels konden worden gered, al zat ook deze winter de egelflat tot de nok vol.

Een binnengebrachte papegaai bleek een week lang, zonder verzorging, op een balkon te hebben vertoefd; de eigenaars waren in hechtenis genomen. Het duurde weken voordat het dier weer tot rust was gekomen.

In 1995 werden er precies 2999 dieren binnengebracht. Daarvan keerden er 1682 terug in de natuur of naar een beschermde omgeving. Het betrof meer dan 100 verschillende soorten, w.o. veel beschermde vogelsoorten. Er waren zelfs 2 ijsvogeltjes bij. Van de 11 torenvalken konden er 8 worden gered en 5 van de 7 bosuilen vertrokken ook weer gezond. Zo verging het eveneens één van de sperwers en de twee haviken.

In januari kregen vooral de reigers het moeilijk. Tee ex-patiënten komen nog wel eens langs als de visvangst mislukt is. Op een bitterkoude dag telde men 29 exemplaren die op vis stonden te wachten.

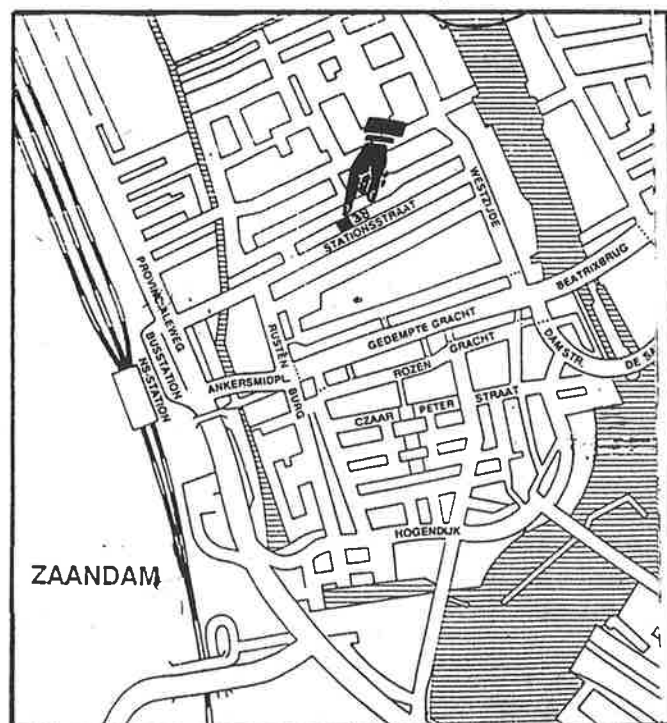
De wintervoederactie riep nogal wat problemen op. Via een regionale actie, waarbij bekeken werd waar zich grote vogelconcentraties bevonden en welk voer daarnaar toe moest worden gebracht, werd extra hulp ingeroepen. Natuur en Milieu stelde een vrachtauto en 2 chauffeurs voor dit doel beschikbaar. Tijdens de weekeinden sprong de Dierenambulancedienst van Velsen spontaan bij, terwijl de Regionale Dierenambulance af en aan reed met vogels uit de Haarlemmermeer. Ook de stichting Plus dient genoemd te worden: zij leent het hele jaar door twee werknemers uit.

Dankzij journalistieke hulp kwam er hulp van buiten: restaurant de Schuylenburcht organiseerde een pannenkoekenfeest, waarvan de opbrengst bestemd was om (goedkoop, van de Quality Bakers en van Vessem) brood voor de vogels in te kopen. De markt en een Amsterdamse bakker schonken een grote hoeveelheid oud brood. De kinderen van de Vondelschool maakten milieukijkdozen, die ze verkochten voor f 550,- totaal. Basisschool ter Cleeff hield op school een collecte.

Tijdens de winter werd onderdak verleend aan 35 zwanen. Een familie uit Bennebroek miste een mannetjeszwaan van een hecht paar en informeerde of die hier was binnengebracht. Dat was natuurlijk moeilijk te beantwoorden, maar toen na de vorstperiode alle zwanen bij Spaarndam waren losgelaten, belde de familie met de mededeling dat hun zwaan gezond en wel was teruggekeerd.

Het 40-jarig jubileum werd van februari naar de Openhuisdag in mei verschoven. Een gedeelte van de film die tijdens de wintervoederactie door RTL4 was opgenomen voor het programma 'Dierenverdriet', gepresenteerd door Imca Marina, kon toen worden getoond aan het aanwezige publiek.

NIEUWSBRIEF

MILIEUFEDERATIE VOORUITBLIK

- themadag 'Stadsecologie'; april 1997
- cursus 'Publiciteit'; februari-maart 1997
- cursus 'Ruimtelijke ordening'; januari-maart 1997

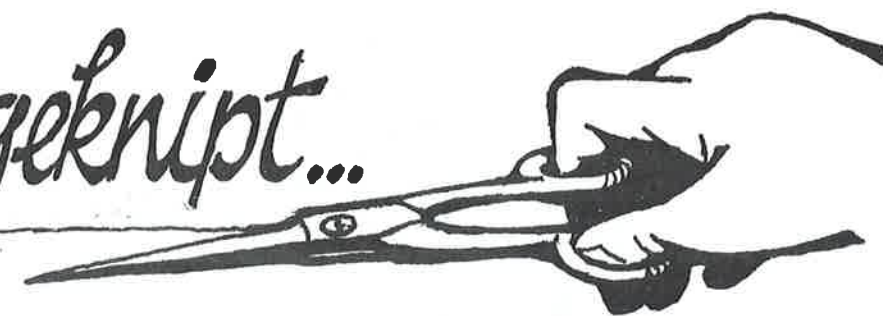
DIT IS HET EERSTE nummer van de Nieuwsbrief van de Miliefederatie Noord-Holland. Deze Nieuwsbrief is speciaal gemaakt voor actieve leden van aangesloten organisaties en voor contactpersonen van de Miliefederatie. De Nieuwsbrief komt drie à vier maal per jaar uit en bevat bondige informatie over themadagen, bijeenkomsten en publicaties. Het centraal bureau van de Miliefederatie is er voor u. Ik hoop en verwacht dat de Nieuwsbrief u beter zal informeren over de plannen en activiteiten die het bureau voor u organiseert. Ons aller netwerk zal er sterker door worden!

Hugh Gallacher
Directeur Miliefederatie Noord-Holland

COLOFON

- **Titel:** Nieuwsbrief van de Miliefederatie Noord-Holland, september 1996.
- **Doel:** Deze nieuwsbrief geeft een samenvatting van het nieuws dat naar de secretaris van uw organisatie is gestuurd. Bij die persoon kunt u uitgebreide informatie vinden over de inhoud van deze nieuwsbrief. De secretaris heeft ook opgaveformulieren in het bezit. Ook de contactpersonen van de Miliefederatie Noord-Holland ontvangen deze nieuwsbrief. Ook kunt u contact opnemen met Gerd-Jan Pontenagel of Edith Velema van de Miliefederatie.
- **Adres:** Miliefederatie Noord-Holland Stationsstraat 38 1506 DH Zaandam Tel. 075-6351598 Fax 075-6704636

voor u geknipt...

Kruid- en moslaag bossen sluipend achteruit

De vitaliteitscijfers bomen en bossen 1996 van Natuurmonumenten geven voor de beuk en de grove den een lichte verbetering t.o.v. 1995. De berk ging iets achteruit. De eik deed het belangrijk slechter: liefst 45% belandde in de categorieën weinig vitaal, niet vitaal en dood.

Vanzelfsprekend zijn er oorzaken voor de slechte toestand van de eiken aan te wijzen: de structurele verdroging van Nederland, de blijvende stress door luchtverontreiniging, de droge winter, het koude en droge voorjaar, insecten-aantastingen enz. Onder gunstige omstandigheden kan de eik zich binnen één groeiseizoen via het Sint-Janslot en het Sint Hubertuslot nog wel herstellen. Maar dat is dit jaar niet gebeurd. Het volgen van de vitaliteit van 7500 bomen bij Natuurmonumenten sinds 1988 toont toch al aan, dat de eik zich de laatste jaren maar matig herstelt van een opgelopen achteruitgang in vitaliteit. Kennelijk voelt de eik zich in het huidige Nederlandse milieu minder thuis dan voorheen. Voor een belangrijke inheemse boomsoort een zorgelijke ontwikkeling.

Datzelfde geldt voor de algehele afname van de variatie in het Nederlandse bos. Natuurmonumenten stelt voor de

periode 1988-1996 een lichte, maar duidelijke achteruitgang van de kruid- en moslaag in haar bossen vast. Soorten sterven niet uit, maar er is wel een sluipend proces van achteruitgang gaande.

Kenmerkende bosplanten als bosanemoon, grote muur en echte guldenroede komen bijna structureel minder voor. Meer stikstofminnende soorten als bochtige smele, braam en rankende helmblom winnen steeds meer terrein. De grootste veranderingen zijn echter opgetreden in de mosvegetatie. De vermindering van het aantal soorten en de bedekking is daar het grootst. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een karakteristieke bossoort als kussentjesmos, maar vaak ook om soorten als haarmos, pluïjesmos en gaffeltandmos.

De conclusie is pijnlijk. De periode van 1988-1996 is maar heel beperkt in de levenscyclus van een bos. In dat licht is het verlies aan kwaliteit wellicht beter als 'snel' dan als 'sluipend' te kwalificeren. En bovendien: als het Natuurmonumenten als gespecialiseerde organisatie al niet lukt om de biodiversiteit in haar terreinen te behouden, hoe moet het dan elders gaan? De boscijfers van Natuurmonumenten bewijzen eens te meer de noodzaak van een overkorte uitvoering van het milieuen natuurbeleid. □

uit:

Van Nature

nieuws van Vereniging Natuurmonumenten

.... als moe oorworm in januari haar eitjes heeft gelegd, dat haar laatste daad is? In maart van datzelfde jaar gaat ze dood en vormt dan een smakelijk hapje voor haar kroost. Pa is al in januari overleden.

.... een hagedis weliswaar zijn staart kan verliezen, er na verloop van tijd dan wel weer een nieuwe staart aangroeit, maar dat die van veel mindere kwaliteit is? Niet alleen kan die tweede staart niet nog eens kwijtgeraakt worden maar is, met name bij oudere dieren, ook vaak verworden tot een kort, stomp aanhangsel. De regeneratie van een nieuwe staart kan soms zó ver gaan dat er twee of drie nieuwe staarten aangroeien. Uiteraard is zo'n, van meerdere staarten voorzien dier sterk in z'n bewegingsvrijheid beperkt.

.... pissebedden verwant zijn aan kreeften, en dat ze tijdens hun groei een paar keer vervellen? Het harde vel kan namelijk niet met het diertje meegroeien.

.... voor zover bekend, het meest krachtige gif wordt geproduceerd door de kokoikikker? Wanneer je in staat zou zijn een onsje van dit gif uit de huid van dit lid van de gifpijlkikkerfamilie te verzamelen, zou dat voldoende zijn om 2½ miljoen mensen te doden.

.... een pad een natuurlijk afweerwapen bezit in de vorm van een (voor vijanden onsmakelijke) slijmlaag, waarin hij zich naar believen kan hullen?

Gratis af te halen

Jaargangen van de Toorts
vanaf April 1983 tot heden
staan gratis ter beschikking
voor geïnteresseerden.

Af te halen bij Loes van de Berg
Schoollaan 10, Bennebroek
Telefoon 023 5847425

Bij deelname aan onze activiteiten zijn de volgende bepalingen van toepassing, tenzij nadrukkelijk anders vermeld:

- Deelname is gratis, voor eventuele toegangskaarten dient men zelf te zorgen.
- Vooraf aanmelden is niet nodig, tenzij anders staat aangegeven.
- De activiteiten gaan altijd door.
- Het meenemen van honden is niet toegestaan.

Om parkeeroverlast op de terreinen te voorkomen, wordt men verzocht om gebruik te maken van de fiets of het openbaar vervoer.
Voor informatie over het openbaar vervoer kunt u bellen: 06 9292. Kosten f 0,50 per minuut.

Lezing "Bomen in de Haarlemmerhout"

Woensdag, 9 april.

NMC ter Kleef, Kleverlaan 9, Haarlem

Aanvang: 20,00 uur

Informatie: Dik Vonk, 023-5254140.

Tevens is er een kinderexcursie
"Bomen in de Haarlemmerhout"

voor kinderen van 4 t/m 10 jaar.

Ouders gaan niet mee!

Deze excursie start en eindigt op dezelfde tijden
als bovenstaande excursie.

Excursie Haarlemmerhout

Zaterdag, 19 april.

Vertrek: 11.00 uur, Restaurant Dreefzicht, Fonteinlaan, Haarlem.

Duur: 1,5 uur.

Informatie: Dik Vonk, 023-5254140.

Voorjaarswandeling Middenduin

Woensdag 23 april.

Vertrek: 19.00 uur, ingang Duinlustweg, Overveen.

Duur: 2 uur. Informatie: Leo van der Brugge, 023-5261584.

de Redactie van
de Toorts
wensst u een
speervol Kerstfeest
en een voorspiedig
1997

Activiteitenprogramma

Winter/Voorjaar 1997

Vereniging voor Natuur- en Milieuedukatie, afdeling Haarlem en omstreken
Secretariaat: Mw. J. de Vries, Tel. 023 5331557

Winterwandeling Amsterdamse Waterleidingduinen

Zondag 12 januari.

Vertrek: 11.00 uur, ingang Zandvoortselaan, Zandvoort.

Duur: ± 2 uur. Toegangkaart verplicht.

Informatie: Roelof Boddaert, 023-5717773.

Strandexcursie Zandvoort

Zondag 16 februari.

Vertrek: 13.30 uur, voormalig Paviljoen Zuid, Boulevard Paulus Looij, Zandvoort.

Duur: 2 uur. Informatie: Erna Schreuder, 023-5314647.

Bomen in de Winter, NMC ter Kleef

Zondag 9 maart.

I.s.m. KNNV.

Vanuit de tentoonstellingsruimte en de kantine van het NMC zijn er diverse activiteiten rond het thema "Bomen in de Winter".

Er wordt onder meer aandacht besteed aan de winterkenmerken van diverse soorten bomen, aanpassingen aan de winterse omstandigheden en de ontwikkeling van knoppen, twijgen en bladeren.

- Tentoonstelling over het groeiproces van bomen en struiken.

- Dialezingen van 30 minuten. Aanvang: 11.30 en 13.30 uur

- Bomenexcursies naar de Algemene Begraafplaats aan de Kleverlaan.

Vertrek 12.00 en 14.00 uur aansluitend op de dialezingen. Duur 2 uur.

- De Groene Winkel van het IVN is aanwezig.

De activiteiten zijn te bezoeken van 11.00 tot 16.00 uur.

Locatie: NMC ter Kleef, Kleverlaan 9, Haarlem.

Informatie: Leo van der Brugge, 023-5261584.

Stinzenplantenmiddag Thijsses Hof

Maandag 31 maart.

Van 12.00 tot 15.00 uur kan men op eigen gelegenheid wandelen in de hof.

IVN-gidsen geven onderweg uitleg over de gevarieerde stinzenflora.

Verspreid over de middag zijn er dialezingen van 20 minuten. De aanvangstijden worden ter plaatse aangegeven.

Tevens is de Groene Winkel van het IVN aanwezig.

Ingang Thijsses Hof: Mollaan (achter het pannenkoekenhuisje), Bloemendaal.

Informatie: Theo Litjens, 023-5280173.

Weidevogelexcursie Hekslootpolder

Zondag 6 april.

I.s.m. Vereniging Behoud de Hekslootpolder en Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland.

Vertrek: 8.00 uur, info-paneel hoek Spaarndamseweg/Vondelweg, Haarlem.

Duur: 2,5 uur. Kijker meenemen. Denk om warme kleding.

Informatie: Roelof Boddaert, 023-5717773.

kalende kronen

je begint door de bomen

het bos weer te zien

*Maaisca
van der Ceen.*